

Lärarhandledning

Titel: Aldrig backa

Författare: Cina Friedner

Rekommenderas för åk 3-6

CINA FRIEDNER

ALDRIG BACKA



rabén&sjögren

Introduktion

Om boken

Ivan och Lydia är inte ihop. Inte så att dom har bestämt, i alla fall. Men det finns ändå nåt där, nåt speciellt. Inte så konstig då att dom andra killarna säger att det är just Ivan som ska skicka det där meddelande till Lydia efter bråket på fotbollsplanen. Om nån annan gör det blir det inte lika kul, inte lika mycket kaos. Lydia kommer såklart att bli ledsen, men lite får hon väl tåla. Har hon ingen humor, eller?

Det som händer mellan Ivan och Lydia är början på nåt större. Plötsligt har tjejerna i klassen fått nog. Varför ska killarna alltid få göra som dom vill, bara för att dom är många fler och skriker högst? Det är slut på det nu! Ingen ska få kalla det platta brännbollsracket tjejracket och killarna får faktiskt inte tränga sej i matkön. Dom ska sättas på plats, en gång för alla!

Humor men också mycket allvar i en berättelse om en mellanstadieklass där tjejerna gör uppror. Ur två olika perspektiv får vi följa konflikten som snart är på blodigt allvar - för alla inblandade.

Aldrig backa är första delen i serien om klass 5 A.

Om författaren

Cina Friedner, född 1982, är uppvuxen Jönköping men bor i Stockholm sen många år. Hon har arbetat som översättare och redaktör. Hon debuterade 2019 med *Så himla taskigt*.

Arbeta med boken

Aldrig backa kan användas i flera ämnen inom skolan utöver svenskan och användas som diskussionsunderlag i samband med bland annat identitets-skapande, etik, utanförskap och värdegrund.

Nedan följer några exempel på punkter från olika ämnens centrala innehåll för årskurs 4-6 i Lgr11 som kan kopplas till *Aldrig backa*, antingen som fristående lektionsstoff eller som grunden för ett ämnesöverskridande arbete. Då det är så många punkter från det centrala innehållet i svenska samt svenska som andraspråk som kan kopplas till läsningen av boken och diskussionen om den nämns inte dessa ämnen nedan, men svenskämnet har legat som grund för formuleringen av majoriteten av läsförståelsefrågorna.

Sedan kommer de ovan nämnda läsförståelsefrågorna kopplade till varje kapitel och slutligen finns det förslag på frågor att diskutera efter läsningen. Frågorna är tänkta att utveckla elevernas läsförståelse och samtidigt väcka läslust. Alla frågor kan användas fristående från varandra och som exempel kan fokus vara på enbart ”på raderna”-frågorna, som handlar om berättelsens handling. I vissa grupper och vid vissa tillfällen kan detta fungera bättre som lässtrategi än att analysera för djupt eller att koppla för mycket till elevers egna erfarenheter.

Läsförståelsefrågorna är indelade i tre kategorier:

- På raderna, som handlar om att hitta svaret i texten. Det explicita.
- Mellan raderna, att dra egna slutsatser, analysera, inferera och tolka. Det implicita.
- Bortom raderna, att reflektera och tänka mer utanför berättelsen, antingen genom att diskutera i helklass eller mindre grupper. Här görs också kopplingar till elevens egna erfarenheter.

LGR 11

Samhällskunskap

- Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.
- Hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.

Religionskunskap

- Hur olika livsfrågor, till exempel vad som är viktigt i livet och vad det innebär att vara en bra kamrat, skildras i populärkulturen.
- Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet.
- Vardagliga moraliska frågor som rör flickors och pojkars identiteter och roller, jämställdhet, sexualitet, sexuell läggning samt utanförskap och kränkning.

Biologi

- Människans pubertet, sexualitet och reproduktion samt frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar.

Idrott och hälsa

- Ord och begrepp för och samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och självbild.

Berättelsen är också en bra ingång i skolans värdegrundsarbete, där Lydias och de andra karaktärernas situationer kan användas för att diskutera bland annat ”Grundläggande värden” och ”Förståelse och medmännisklighet”

från första kapitlet i Lgr11. Ett exempel kan vara att lyfta citatet ”Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten” och fråga eleverna hur det ser ut på deras skola.

Skolans övergripande mål och riktlinjer med fokus på normer och värden från kapitel 2.1 är också relevant. Som exempel kan jämställdhet och diskriminering diskuteras utifrån allt som sker runt framför allt flickorna i berättelsen, och kopplas till punkten om att respektera människors egenvärde. Men det kan också vara viktigt att nyansera och visa att flickorna inte nödvändigtvis agerar rätt hela tiden. Hur framstår flickornas agerande mot Nisse i relation till de här två målpunkterna:

- Tar avstånd från att människor utsätts för diskriminering, förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- Kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen

FÖRE LÄSNINGEN

Beskriv omslaget, med ett eller flera ord. Lek med adjektiv.

Vilka detaljer kan du se?

Vad gör dig mest nyfiken?

Varför ler de inte?

Vilka tror du personerna är?

Har du läst eller sett något liknande?

Vad tror du att den här kommer handla om?

UNDER LÄSNINGEN

Oavsett om det är högläsning eller tyst läsning kan det finnas behov av att stanna upp och diskutera en del ord och uttryck. Eleverna kan själva också samla på sig svåra ord som sedan kan användas i övningar.

Kapitel 1

Ord och uttryck

Härja, solklart, friläge

Läsförståelsefrågor

Vem är jaget som berättar i kapitlet? (på raderna)

Varför får killarna inte vara på fotbollsplanen på tisdagar? (mellan raderna)

Killarna säger att Lydia måste tåla ett skämt. Måste man det? (bortom raderna)

Kapitel 2

Ord och uttryck

Överreaktion, lacka ur, meme

Läsförståelsefrågor

Vem är jag som berättar i kapitlet? (på raderna)

Vem vill de andra att Ivan ska skicka något till? (på raderna)

Vad menar Ivan med att Wasim är ute efter kaos? (mellan raderna)

Varför försöker han tänka på glassbilen och pingviner? (mellan raderna)

Varför tror du att författaren har valt att skriva om två olika karaktärer på det här sättet? (bortom raderna)

Kapitel 3

Ord och uttryck

Solglimt, dip dye

Läsförståelsefrågor

Vem får Lydia ett meddelande av? (på raderna)

Varför känns mobilen äcklig och smutsig? (mellan raderna)

Varför blev tjejerna så glada över att det kom en till tjej till klassen? (mellan raderna)

Har du varit på Liseberg? Eller på någon annan nöjespark? (bortom raderna)

Kapitel 4

Ord och uttryck

Röntgensyn, hetsig, emoji, duckface

Läsförståelsefrågor

Vem är Sami? (på raderna)

Varför är Ivan tung i kroppen? (mellan raderna)

På vilket sätt känner han sig som två olika personer? (mellan raderna)

Röntgensyn brukar kallas för en superkraft. Vad skulle du välja för superkraft om du fick välja en enda? (bortom raderna)

Kapitel 5

Ord och uttryck

Skogsdunge, mellis, inälvor

Läsförståelsefrågor

Varför kämpar Lydia för att inte börja gråta? (på raderna)

Vilka är Iris och Truls? (mellan raderna)

Mellis är en förkortning för mellanmål. Kan du komma på fler förkortningar som har blivit så vanliga att de har blivit riktiga ord? (bortom raderna)

Kapitel 6

Ord och uttryck

High five, polare, driva till vansinne, saker och ting, rastlös

Läsförståelsefrågor

Hur gammal är Ivan? (på raderna)

Varför vill han särskilt i dag se direkt vem det är som skriver? (mellan raderna)

Har ni några mobilregler hemma? (bortom raderna)

Kapitel 7

Ord och uttryck

Släpiga steg, ynkelig

Läsförståelsefrågor

Vem väntar på Lydia? (på raderna)

Vem är Aya? (på raderna)

Varför vill hon inte gå till skolan? (mellan raderna)

Vad betyder det att man nästan kan se hur kugghjulen sätter igång i huvudet på Aya? (mellan raderna)

Kapitel 8

Ord och uttryck

Frispark, uppgiven, gest, muttra

Läsförståelsefrågor

Vad spelar de? (på raderna)

Minns du vem Sami är? (på raderna)

Varför frågar inte Ivan vad Nisse sa till Lydia? (mellan raderna)

Varför tror du att han spelar fotboll om han inte ens gillar det? (bortom raderna)

Kapitel 9

Ord och uttryck

Hatämne, hånle, sammanbrott

Läsförståelsefrågor

Varför gillar inte Lydia idrotten? (på raderna)

Vad spelar de? (på raderna)

Vad händer i omklädningsrummen? (mellan raderna)

Har du ett hatämne? Och ett favoritämne? (bortom raderna)

Kapitel 10

Ord och uttryck

Skrattsalva, sippra ut, nollställd, överlägsen

Läsförståelsefrågor

Vem öppnade dörren in till tjejerna? (på raderna)

Varför är Nisse så förstörd? (mellan raderna)

Kapitel 11

Ord och uttryck

Dödsstraff, hopsjunken, nödsituation, uttryckslost

Läsförståelsefrågor

Vem går hem? (på raderna)

Vem är Irene, och vad måste hon få veta? (mellan raderna)

De menar ju självklart inte att det faktiskt är dödsstraff på att inte duscha, utan vad menar de? (bortom raderna)

Vad skulle du ha gjort om du hade tagit ett stort problem till en lärare och fått den här reaktionen? (bortom raderna)

Kapitel 12

Ord och uttryck

Spänna ögonen i någon/något, blickstill, på vippen, oacceptabelt

Läsförståelsefrågor

Vem låter sträng? (på raderna)

Hur menar Lydia att Wasim är en orm? (mellan raderna)

Vad skulle du göra om du var Irene? (bortom raderna)

Vad tror du att Vega vill göra? (bortom raderna)

Kapitel 13

Ord och uttryck

Dressyrträning, ordförande, uppror, skeptisk, lyra, högtidligt, förbund

Läsförståelsefrågor

Vad är det som inte funkar längre, enligt Vega? (på raderna)

Vem är Stella? (på raderna)

Varför fixar inte Irene att lösa problemet? Och hur är Gympa-Kent hopp-lös? (mellan raderna)

Vad är Vegas plan? (mellan raderna)

Skulle du vilja ha en tatuering när du blir vuxen? (bortom raderna)

Kapitel 14

Ord och uttryck

Tonfall, inombords, avstämning

Läsförståelsefrågor

Vems röst hör Ivan? (på raderna)

Vad pratar Ivans mamma om att hon måste göra? (mellan raderna)

Varför kan inte Ivan prata med Sami nu, tycker han? Och varför skulle han hellre prata med honom än med sin mamma? (mellan raderna)

Vad skulle du göra om du råkade hamna i en liknande tjuvlyssnande situation? (bortom raderna)

Kapitel 15

Läsförståelsefrågor

Vem pratar Lydia med? (på raderna)

Vilken årstid är det? (mellan raderna)

Vad är det som de funderar på om det kommer funka eller inte? (mellan raderna)

Kapitel 16

Ord och uttryck

Muttrande, hörselkåpor, marschera, ett knyst, munkavel, upprymd

Läsförståelsefrågor

Varför blir Vega arg? (på raderna)

Vad är det som börjar redan på morgonen? (mellan raderna)

Vad menas med att Vega exploderar? Hon sprängs ju inte bokstavligt upp, så varför väljer författaren att skriva så? (bortom raderna)

Kapitel 17

Ord och uttryck

Sätta ribban

Läsförståelsefrågor

Vem är Madde? (på raderna)

Vad menar Vega med att hon överdrev och ville sätta ribban? (mellan raderna)

Tycker du att Vega störde lektionen? (bortom raderna)

Kapitel 18

Ord och uttryck

Samma visa, köpepizza

Läsförståelsefrågor

Vad är det för väder ute? (på raderna)

Varför hajar Ivan till när mamma föreslår att de ska köpa pizza? (mellan raderna)

Vad menas med att han sväljer en trött suck? Kan man svälja en suck? (bortom raderna)

Kapitel 19

Ord och uttryck

Dårhus

Läsförståelsefrågor

Vem är Siri? (på raderna)

Vad menar Lydia med att hennes föräldrar blev vansinniga på ett kontrollerat sätt? (mellan raderna)

Varför tror du att boken heter *Aldrig backa*? (bortom raderna)

Kapitel 20

Ord och uttryck

Helspänn

Läsförståelsefrågor

Vem träffar Ivan i korridoren? (på raderna)

Varför är Ivan på helspänn runt Sami? (mellan raderna)

Vad menar han med att han känner sig pytteliten? Han har ju inte blivit mindre (mellan raderna)

Kapitel 21

Ord och uttryck

Dribbla, busvissling, tolerera

Läsförståelsefrågor

Vad spelar de? (på raderna)

Varför blir Siri så arg? Och varför blir flera förvånade över att just hon blir arg? (mellan raderna)

Vad menar Wasim med att tjejerna ska hålla sig på kanterna? (mellan raderna)

Tjejerna lämnar idrotten. Gör de rätt, tycker du? (bortom raderna)

Kapitel 22

Ord och uttryck

Rapportera, få spel

Läsförståelsefrågor

Vem kommer och vill prata med tjejerna? (på raderna)

Vad menar de med att Kent står på killarnas sida? (mellan raderna)

Lydia säger att i deras klass är det normalt för killarna att skrika och härja. Kan du märka av skillnader mellan killar och tjejer och vad de får och inte får göra? (bortom raderna)

Kapitel 23

Ord och uttryck

Frågande gest

Läsförståelsefrågor

Varför delar Kent in dem i nya lag? (på raderna)

Varför blir Ivan sur på Wasim? (mellan raderna)

Tycker du att tjejerna bara är skitsura och störiga? (bortom raderna)

Kapitel 24

Ord och uttryck

Tomma hot, uppenbarligen, säga åt på skarpen, sjunka in, drastiska åtgärder, sjunka till någons nivå

Läsförståelsefrågor

Vad vill Irene prata med tjejerna om? (på raderna)

Vad var inte bara tomma hot från Kent? (mellan raderna)

Varför blir Irene uppgiven när hon inser att tjejernas plan är att bete sig som killarna? (mellan raderna)

Kapitel 25

Ord och uttryck

Motsägelse, cirkelträning, skeptisk, klippa till någon

Läsförståelsefrågor

Varför säger Wasim att Lydia ska göra armhävningar på knäna? (på raderna)

Vad gör Ivan i slutet av kapitlet? (på raderna)

Vad menas med att det känns som om Kent har laddat? (mellan raderna)

Vad tycker du om Kents agerande här? (bortom raderna)

Kapitel 26

Ord och uttryck

Menande blick, hurtig

Läsförståelsefrågor

Vad ska Ivan fråga mamma och mormor? (på raderna)

Varför gråter hans mamma? (mellan raderna)

Kapitel 27

Ord och uttryck

Sorl, fixera, protestera, DJ:a

Läsförståelsefrågor

Vad håller de på med i skolan? (på raderna)

Varför vill Irene så gärna prata om discot? (mellan raderna)

Varför behöver man klassråd? Och elevråd? (bortom raderna)

Kapitel 28

Ord och uttryck

Dörrpost, nådig

Läsförståelsefrågor

Varför är Lydia svettig? (på raderna)

Vem är Max? (på raderna)

Vad menar hon med att tjejerna är ett team? (mellan raderna)

Varför förändras allt när det kommer en lugn låt? (mellan raderna)

Har du varit på något disco? (bortom raderna)

Kapitel 29

Ord och uttryck

Knycka på nacken, K-pop, pipröst, burn

Läsförståelsefrågor

Vem dansar Lydia med? (på raderna)

Varför gråter Aya? (på raderna)

Varför reagerar tjejerna på att Aya dansar med Nisse? (mellan raderna)

Vad skulle du göra om du hittade någon gråtandes på toan som berättade en liknande sak? (bortom raderna)

Är hämnden mot Nisse rättvis, eller för elak? (bortom raderna)

Kapitel 30

Ord och uttryck

Ta mod till sig, rynka pannan

Läsförståelsefrågor

Vem är Matilda? (på raderna)

Varför är feststämningen död? (mellan raderna)

Kapitel 31

Ord och uttryck

Oskriven regel, strimmig

Läsförståelsefrågor

Vad är det för dag? (på raderna)

Gick för långt med vad? (mellan raderna)

Lydia ställer en bra fråga. Är det okej att behandla någon illa bara för att hen brukar behandla andra illa? (bortom raderna)

Kapitel 32

Ord och uttryck

Knäpptyst, himla med ögonen

Läsförståelsefrågor

Varför är Sami och Matilda på lektionen? (på raderna)

Varför tror Ivan att Aya är röd om kinderna? (mellan raderna)

Vad gör Ivan som får Sami att le lite? (mellan raderna)

Kapitel 33

Ord och uttryck

Tagga ner, lipa, överspelat

Läsförståelsefrågor

Vad vill Ivans mamma prata om? (på raderna)

Vad berättar hon för stor nyhet? Och vad säger Sami om det? (mellan raderna)

Har du några syskon? (bortom raderna)

Kapitel 34

Ord och uttryck

Hoodie, släntrande, förintande

Läsförståelsefrågor

Varför är de inte i gymnasalen? (på raderna)

Varför är det jobbigt att de ska spela brännboll? (mellan raderna)

Vad är det för fel med att säga tjejracket? (bortom raderna)

Kapitel 35

Ord och uttryck

Jinx

Läsförståelsefrågor

Hur har Aya blivit bättre på brännboll? (på raderna)

Varför ska toaletterna delas? Och varför firar tjejerna, men inte killarna? (mellan raderna)

Vad är egentligen skillnaden mellan att någon har tjatat och att någon har gnällt? Vad kan de olika ordvalen signalera? (bortom raderna)

Kapitel 36

Ord och uttryck

V-tecken

Läsförståelsefrågor

Varför är Sami så lycklig? (på raderna)

Varför tror Ivan att mamma är rädd att han ska känna sig utanför? (mellan raderna)

Skrolla är en försvenskning av engelskans scroll. Kan du komma på fler försvenskningar? (bortom raderna)

Kapitel 37

Läsförståelsefrågor

Varför får inte Lydia ha converse för sin mamma? (på raderna)

Vad gör Ivan? (på raderna)

Hur visar det sig att det har blivit lite bättre i klassen? (mellan raderna)

Kapitel 38

Ord och uttryck

Selfie

Läsförståelsefrågor

Vem skickar han en bild till? (på raderna)

Vad menar Ivan med att det är ”efter allt det där”? (mellan raderna)

”Vem kollar inte sin telefon på tre minuter?” Känner du igen det? Hur ofta kollar du din telefon? (bortom raderna)

EFTER LÄSNINGEN

Vad tror du kommer hända sen i klassen? Det finns inga rätta svar, utan gissa hur det kommer bli för alla, både elever och lärare.

Tror du att du hade känt annorlunda för exempelvis Wasim eller Nisse om de också hade haft egna kapitel, och om vi hade fått se allt ur deras perspektiv också?

Kändes det som ett verkligt scenario, som något som skulle kunna hända på riktigt? Varför/varför inte?

Hur har saker förändrats för Lydia och Ivan från början till slutet av boken? Som med vänner och kärlek, familj och skola, men tänk också på dem själva. Hur har de förändrats? Vad har de lärt sig?

Har du läst eller sett något annat som påminner om den här boken?

Om det kom en uppföljare, vad tycker du att den skulle handla om?

Är det något i boken du funderar på eller undrar över som du inte har fått svar på?

Vem eller vilka i berättelsen kan du själv känna igen dig i?

Finns det något som du tycker att författaren kunde ha skrivit annorlunda?

Vad gillade du mest med boken?

Fanns det något du inte gillade lika mycket?

Varför tror du att boken heter *Aldrig backa*? Kan du hitta på några alternativa boktitlar?

Har du någon favoritscen, favorithändelse eller favoritkapitel?